

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝSLECH PODEZŘELÉHO

Autor práce: Petr Talíř

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce – v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS a v tištěné podobě knihovnou VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

TALÍŘ, P. Výslech podezřelého : bakalářská práce. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. Vedoucí bakalářské práce : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D

Klíčová slova: výslech, podezřelý, taktika, typologie pachatelů

Bakalářská práce specifikuje téma: výslech podezřelého, v němž se zabývá problematikou výslechu a forenzní psychologií zaměřenou na pachatele. Práce se také zabývá i další důkazní prostředky a kriminalistickou taktikou. Teoretická část je tudíž tvořena především rešerší a analýzou odborné literatury, včetně forenzní psychologie a trestního práva procesního. Za cíl je stanovena komparace typologie pachatelů a správného vedení výslechu.

Praktická část je tvořena základními taktickými postupy výslechu, stadii výslechu, rozdělení typů pachatelů a modelovými příklady. Výše zmíněné bude využito pro zjištění, která taktika výslechu bude nejefektivnější pro daný typ vyslýchaného subjektu.

ABSTRACT

TALÍŘ, P. Interview a suspect. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. Supervisor : doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D

Key words: interrogation, suspect, tactics, typology of offender

This bachelor thesis deals with, interview a suspect, in which it deals with the issue of interrogation and forensic psychology focused at perpetrators. In my bachelor thesis I widely describe another means of proof and criminal tactics. Therefore is theoretic part mainly constricting of professional literature, including forensic psychology and criminal procedural law. The object is comparison typology of perpetrators and successful interrogation.

Practical part is made by basic types of tactical interrogation, stages of interview, dividing the types of perpetrators and example. These information will be used for a finding out which tactics is be more efficient for selected type of hearing suspect.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl a metodika bakalářské práce	9
3	Historie výslechu.....	10
4	Druhy a význam důkazních prostředků.....	11
4.1	Vztah pojmů výslech a výpověď	12
4.1.1	Konstrukce výslechu	14
4.1.2	Příprava výslechu	15
4.2	Pojem podezřelý, obviněný a obžalovaný	17
4.3	Výpověď obviněného a obžalovaného	18
4.4	Výpověď svědka.....	18
4.5	Konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě	19
4.5.1	Konfrontace.....	20
4.5.2	Rekognice.....	20
4.5.3	Vyšetřovací pokus	21
4.5.4	Rekonstrukce.....	22
4.5.5	Prověrka na místě	23
4.6	Odborné vyjádření a znalecký posudek.....	23
4.7	Věcné a listinné důkazy.....	24
4.8	Ohledání	24
5	Forenzní psychologie	25
6	Charakteristiky pachatelů – vyslýchaných osob	28
7	Vztah taktiky výslechu k typologii pachatele	32
7.1	Interpersonální percepce ve výslechu.....	33
7.2	Praktická část taktiky výslechu osoby podezřelého	35
7.2.1	Emociální pachatel	35
7.2.2	Neemociální pachatelé	36

7.2.3	Socializovaný typ	37
7.2.4	Neurotický typ.....	37
7.2.5	Psychopatický typ	38
7.2.6	Mentálně nedostatečný typ.....	39
7.2.7	Psychotický typ	40
8	Výslech z mezinárodního hlediska.....	40
8.1	Anglosaský právní systém versus kontinentální právní systém	41
8.1.1	Anglosaský právní systém	42
8.1.2	Kontinentální právní systém	42
9	Závěr	43
10	Seznam použitých zdrojů	45

1 Úvod

Výslech podezřelého je jedním z nezákladnějších, nejstarších a nejvíce frekventovaných důkazních prostředků, avšak problematika s ním spojená spadá do mnohých odvětví kriminalistické taktiky, psychologie, ale taktéž postup v mezích zákona. Tento univerzální prostředek můžeme použít při vyšetřování jakékoliv trestné činnosti, avšak v policejní praxi se bez něj neobejde téměř žádné vyšetřování, právě z tohoto důvodu je více než podstatné při výslechu postupovat správně. Je nutné zohledňovat poznatky forenzní psychologie a dosažených důkazů či údajů. Tento důkazní prostředek umožňuje značnou benevolenci, jelikož je upravován trestním řádem pouze rámcově.

Toto téma jsem si vybral kvůli jeho pestrosti a přítomnosti psychologie, ale především vlastního zájmu o danou problematiku. Díky výslechu jež je důležitý pro celé trestní řízení, získáváme obraz a objasnění celé trestní situace, tedy objasnění pojmů a jejich následné vymezení. Výslechem rozumíme zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, jehož cílem je zjištění, zda byl spáchán trestný čin a případně jejich pachatele.

Pro dobrou orientaci jsou v práci na začátku uvedeny druhy důkazních prostředků, přičemž šířeji je popsán výslech, následně je vysvětlen jejich význam. Dalším bodem je forenzní psychologie, jedna z psychologických disciplín, jež se používá v soudní praxi pro vypracování znaleckých posudků kvůli zjištění psychické charakteristiky obviněného. Toto téma následně otevírá další bod práce, a sice druhy pachatelů a jejich následné rozdělení, jako je poprvé v roli obviněného, recidivista, dítě, nepřičetní. Následně se práce věnuje opět výslechu, avšak z právního hlediska, jako je právní úprava v ČR versus mezinárodní pojetí. Téměř posledním bodem pak je komparace výslechu v kontinentálním právním systému, oproti anglosaskému. Závěrem je porovnána historie a vývoj výslechu, včetně literárních zdrojů.

V průběhu mé práce obecně popisují daná témata, při čemž výslech a pachatel jsou nejpodstatnější, na ně nahlížím jak z hlediska práva, tak z hlediska psychologie. Výslech je obtížné téma především kvůli tomu, že při něm dochází ke zvýšenému emočnímu napětí, což má vliv na průběh, ale i na vnitřní psychický stav obou stran a jejich vzájemný přístup a chování.

2 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavní podstatou práce bylo přiblížení problematiky výslechu podezřelého, jelikož se jedná o jeden z nejpodstatnějších důkazních prostředků. K tématu bude přistupováno z hlediska forenzní psychologie a především způsobu vyslýchání podezřelých osob, jako je například výslech za pomoci empatie, jenž může fungovat lépe například u pomyslného podezřelého číslo 1. V opačném případě bude dosaženo lepších výsledků za pomoci využití nátlaku, pocitu viny, popřípadě jen opakované dotazování, a to za účelem zmatení pomyslného subjektu číslo 2. Z metod bude zejména využita analýza literárních zdrojů a historická komparace. Konkrétně bude porovnán způsob výslechu v České republice, neboli v kontinentálně právním systému vůči anglosaskému systému. Toto téma provádí průřez všemi základními důkazními prostředky a právní úpravou v ČR.

Cílem bude jednak stručné seznámení s druhy důkazních prostředků, jimiž jsou například: ohledání místa činu, výslech obviněného, výpověď svědků. Ale především zjištění, který přístup bude účinnější na kterého vyslýchaného, ať už jde o recidivistu či náhodného pachatele a také to že bych mohl následně zjištění využít v praxi. Cíle bude dosaženo pomocí forenzní psychologie, kriminologie a kriminalistiky.

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou částí, v první části, tedy té teoretické, budou charakterizovány základní druhy důkazních prostředků, jejich rozdělení a význam. Dále se práce bude věnovat tématu forenzní psychologie neboli soudní psychologie, z níž vychází také policejní psychologie. Bude v ní rozebrána historie a hlavní aspekty psychologie. Další část práce se zabývá druhy pachatelů, toto téma bude probíráno z hlediska forenzní psychologie, bude se jednat především o typologii pachatelů, z hlediska jejich reflexů a jednání. Dalším bodem je rozdíl v právním hledisku výslechu, a to z pohledu právní úpravy České republiky a mezinárodních právních normách. Poslední bod v teoretické části představuje komparace kontinentálního právního systému s anglosaským právním systémem z pohledu výslechu.

Druhou částí je praktická část, která se vrátí k typologii pachatelů a hledáním účinného přístupu k nim, tedy jak docílit efektivního výslechu a zjištění maximálního množství pravdivých informací od vyslýchaného.

Bakalářská práce bude vypracována především za pomoci dostupné odborné literatury, analýzy literárních zdrojů a na základě výsledků z historické a mezinárodní komparace.

3 Historie výslechu

Výslech sahá hluboko do historie lidstva, na samém začátku byl spor mezi dvěma jedinci, jenž musel být řešen a vyřešen spravedlivě a objektivně. K tomu dopomohla třetí strana, v té době nejčastěji stařešina rodu, jež na základě výpovědí dvou osob spor rozhodl. Následným milníkem byl pro tento akt středověk a inkviziční proces, s tím že některé aspekty či náznaky výslechu převládají dodnes. Inkviziční proces a jeho praktiky udaly vývoj výslechu do dnešní podoby. Průběh byl takový, že katolická církev, případně příslušník v podobě jiné církevní autority či panovník cílily průběh vyslýchání tak, aby došlo k dosažení přiznání a to bez jakéhokoliv ohledu na skutečnou pravdu. Jejich nejčastějším nástrojem bylo psychické a fyzické násilí, ať už veznění či vyhrožování a hrozby, vše nakonec vedlo tortuře a vyslýchaný jež se doposud vynuceně nepřiznal, se přiznal při této fázi mučení.¹

Už ve středověku bylo řečeno “confesio regina probationum,, tedy “doznání je královnou důkazů,, právě proto byly prvopočátky výslechu zcela bez principu spravedlnosti a objektivní pravdy, vše bylo podřízeno výsledkům. Dalším důvodem významnosti inkvizičního procesu bylo též potlačení kacířství. Jediným hlavním cílem zmíněného procesu bylo tedy doznání. Inkvizice po dlouhou dobu formovala a určovala vývoj výslechové praxe, k úplnému zrušení došlo až v devatenáctém století.²

Další zásadní milník pro vývoj výslechu u nás i ve světě byla padesátá léta, stadia trestního řízení se podobají dnešní formě a cílem výslechu se postupně stává skutkový stav věci a objektivní pravda, nicméně je zde stále dost případů kdy došlo k vykonstruovaným procesům na základě politického tlaku a zájmu. Úplný zákaz násilí ať už fyzického či psychického, jež byl nejen uveden v platnost ale i v praxi dodržován započal v dvacátém století sedmdesátých let. Dnes je výslech vymezen právním rámcem a jeho překročení znamená že je výslech jako důkaz nezákonný. Vyslýchající jsou jednak povinni pohybovat se jen v právním rámci výslechu a zároveň nesmí překročit meze a zásady jež jsou stanoveny, zejména zákaz vynucování či ovlivňování výpovědi

¹ GRIGULEVIČ, I. *Dějiny inkvizice*. Praha: 1973, s. 22

² DACÍK, T. *Z dějin inkvizice*. Brno: 1997, s. 4

vyslýchaného. Hlavním cílem ale i úkolem výsledku dnes je zjištění skutkového stavu věci a to bez důvodných pochybností.³

4 Druhy a význam důkazních prostředků

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“ nebo „TŘ“) obsahuje ustanovení o jednotlivých důkazních prostředcích v hlavě páté nazvané Dokazování. Ustanovení § 89 odst. 2 TŘ podává jejich příkladný výpočet. V dalších ustanoveních se pak pojednává o jednotlivých výslovně uvedených důkazních prostředcích, a to v § 90 TŘ až § 95 TŘ o výpovědi obviněného, v § 97 TŘ až § 104 TŘ o svědčích, v § 104a TŘ až § 104e TŘ o zvláštních způsobech dokazování, v § 105 TŘ až § 111 TŘ o znalcích, v § 112 TŘ o věcných a listinných důkazech a v § 113 TŘ až § 118 TŘ o ohledání.⁴

Trestní řízení je zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, případně i jiných osob zúčastněných na trestním řízení, jehož úkolem je náležitě zjistit, zda byl trestný čin spáchán, a je-li tomu tak, zjistit jeho pachatele a uložit mu podle zákona trest nebo ochranné opatření, učiněné rozhodnutí vykonat, popřípadě jeho výkon zařídit, dále působit k upevnování zákonnosti, k předcházení a zamezování trestné činnosti a k výchově občanů.⁵ Předmětem trestního řízení jsou ty skutečnosti, kterými se musí orgány činné v trestním řízení zabývat při vyřizování jednotlivých trestních věcí. Jsou jimi zjištění určitého skutku⁶, tedy zda se stal skutek, v němž je spatřován trestní čin, zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek a podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu⁷ a rozhodnutí o něm i výkon tohoto rozhodnutí⁸ na základě podstatných okolností posuzujících osobní poměry pachatele, podstatných okolností umožňujících stanovení následku, výše škody způsobené trestním

³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 327

⁴ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 262

⁵ tamtéž str. 15

⁶ tamtéž str. 21

⁷ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 165

⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 21

činem a bezdůvodného obohacení a okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.⁹

Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci¹⁰, v procesním smyslu je pak přímý poznatek, který orgán činný v trestním řízení získal o předmětu důkazu z důkazního prostředku¹¹. Jedná se zejména o výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.

Důkaz získaný nezákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která takového donucení, nebo hrozby donucení použila.¹² Důkazem v procesním smyslu je výsledek dokazování i tehdy, jestliže orgán provádějící dokazování porušil při jeho získání způsob stanovený tímto zákonem (mluví se o tzv. důkazu nezákonném).¹³

4.1 Vztah pojmů výslech a výpověď

Pojem výslech je v nezákladnějším slova smyslu chápán jako právně regulovaný proces získávání, zpracování, hodnocení a dokumentování o daném skutku, jehož úkolem je získat úplnou a věrohodnou výpověď, jež má charakter důkazu.¹⁴ Jeho úkolem tedy není například doznání obviněného, či případné usvědčení, ale získání úplné a pravdivé výpovědi, v níž budou kriminalisticky a právně významná fakta odpovídat skutečnosti neboli objektivní realitě. Tato skutečnost je v zájmu zjištění skutkového stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Další úrovní výslechu je výpověď: „*Výpovědi se v kriminalistice rozumí sdělení vyslychané osoby, učiněné z důvodů stanovených zákonem před zákonem pověřeným subjektem v průběhu výslechu a zadokumentované podle příslušných právních předpisů.*“¹⁵

⁹ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 166

¹⁰ tamtéž str. 166

¹¹ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 233

¹² *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 165

¹³ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 234

¹⁴ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003 s. 13

¹⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 59

- V kriminalistice výslech chápeme jako: „metodu kriminalistické praxe, kterou se na základě zákona získávají formou výpovědi, kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslychaných osob, za přísného respektování a dodržení práv i povinností daných zákonem vyslychanému i vyslychajícím.“¹⁶
- V procesním pojetí je výslech jedním z důkazních prostředků, jež mohou podat zprávu o skutečnosti, která je předmětem důkazu¹⁷ a tím přispět k objasnění věci.¹⁸ Obsah výpovědi vyslechnutých osob je pak procesním důkazem v trestním řízení.
- Z hlediska forenzní psychologie: „Psychologie se zabývá výslechem ve dvou ohledech. Za prvé zkoumá psychologické okolnosti, které popisují a objasňují výslech jako určité aktuální dění. Nahlíží na výslech jako na zvláštní formu mezilidského jednání, které se svou podobou blíží dialogu, rozhovoru. Přitom studuje psychologické pozadí, tj. psychologické jevy, které se v průběhu výslechu uplatňují.“¹⁹

Rozdělení druhů výslechu z hlediska kriminalisticko – praktické činnosti, na základě charakteru komunikace a interakce mezi vyslychaným a vyslychajícím:

- Přímý výslech (předpoklad bezprostřední interakce a komunikace)
- Nepřímý výslech (za využití tlumočnicka)
- Zprostředkovaný výslech (za pomoci videokonference – vyslychající a vyslychaný jsou na odlišném místě)

Další okruh rozdělení je dle procesního postavení vyslychané osoby, jsou jimi:

- Vyžadování potřebných vysvětlení (§ 158 odst. 3 TŘ, § 61 zákona o Policii ČR)
- Výslech svědka (§ 97-104 TŘ, § 55 odst. 2 TŘ)
- Výslech znalce (§ 108 TŘ)
- Výslech podezřelé zadržené osoby (§ 76 odst. 5 TŘ)
- Výslech obviněného (§ 91-95 TŘ)
- Výslech obžalovaného (§ 207-208 TŘ)

¹⁶ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 59

¹⁷ SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu*. Praha: Portál, 2003 s. 14

¹⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 262

¹⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 305

Poslední hlavní okruh představuje rozdělení výslechu na základě vztahu vyslychané osoby k její vlastní výpovědi, toto kritérium je nejpodstatnější pro určení taktiky výslechu. Na základě tohoto kritéria můžeme výslech rozdělit na:

- Výslech osob, jež chtějí vypovědět pravdu a jejichž úmysl se kryje s nastalým následkem
- Výslech osob, jež chtějí vypovědět pravdu, nicméně jejich úmysl se s nastalým následkem nekryje
- Výslech osob, jež nechtějí vypovídat pravdu ²⁰

4.1.1 Konstrukce výslechu

V kriminalistické praxi je na základě trestního řádu uplatňován následující postup konstrukce výslechu:

- a) úvodní stadium výslechu
- b) stadium souvislého líčení (monolog)
- c) stadium otázek a odpovědí (dialog)

Úvodní stadium je započato přivítáním vyslychaného, protože už zde začíná prvé formování kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným. Po ověření totožnosti vyslychaného a seznámení s předmětem a důvodem výslechu, včetně jeho procesního postavení, následuje zjištění jeho osobních údajů a vyplnění předtištěné části protokolu. Věrohodnost vyslychaného je zjišťována na základě jeho vztahu k ostatním účastníkům objasňovaného případu, k projednávané věci, případně i jiné okolnosti. V potaz jsou brány též osobní poměry a předcházející tresty vyslychaného. V případě výslechu svědka, jež se cítí a může být ohrožen na zdraví či majetku, je při rozhodování o možnosti utajení jeho podoby a totožnosti, brána v potaz aktuálnost a pravděpodobnost hrozby.

Rozhovor v úvodním stadiu je vhodné vést na obecné téma, za účelem dobrého navázání kontaktu, doplnění informací a poznatků o osobě a osobnosti jako takové.

²⁰ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 59-60

Účelem je závěrečná korektura a konkretizace plánu výslechu. Úvodní stadium přechází plynule do stadia souvislého líčení, tedy monolog.

V monologu vyslýchaný volně vypovídá k předmětné věci, s tím že uvádí, na co si vzpomíná, co považuje za důležité, které skutečnosti vnímal vlastními smysly a které slyšel od jiných osob. Obviněný může využít své právo na vyjádření se ke sdělenému obvinění, ke všem skutečnostem, jež jsou mu kladeny za vinu a k důkazům o nich.

Poslední fází je dialog, jehož podstata spočívá v kladení otázek vyslychajícím a získávání odpovědí od vyslychaného. Spontánní výpověď se takto doplňuje, upřesňuje, konkretizuje, detailizuje a prověřuje. Otázky musí být srozumitelné a krátké, položeny tak, aby vyslychaný mohl odpovědět s určitostí a jednoznačně. Vyslychající nesmí použít otázky kapciózní, neboli úskočné, sugestivní a otázky, v nichž je odpověď obsažena. V případě procesního úkonu, se otázky i odpovědi doslovně protokolují.²¹

4.1.2 Příprava výslechu

Příprava výslechu je členěna na přípravu obsahovou, organizační a materiální, při čemž obsahová příprava výslechu, je dále rozdělena na fázi analytickou a fázi syntetickou.

Cílem analytické fáze je ujasnění si okruhu všech okolností objasňované události, a to tím, že se určí okolnosti, jež nejsou vůbec objasněné, případně jsou objasněny jen částečně. Dále se určí okolnosti, jež mají být objasněny či prověřeny výslechem. Analyzovaný materiál se převážně dělí na důkazní a pomocný. Do důkazního materiálu jsou řazeny zejména:

- Protokoly o vykonaných úkonech s přílohami
- Zajištěné stopy, věcné a listinné důkazy
- Znalecké posudky, odborná vyjádření
- Oficiální zprávy úřadů, revizní zprávy apod

Do pomocných materiálů jsou řazeny zejména:

- Různé druhy záznamů, například oznámení poškozeného, svědka apod.

²¹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 61-62

- Operativně pátrací materiály o objasňované události i k osobě pachatele
- Evidenční materiály, výsledky lustrací a typování v evidencích známých pachatelů, neobjasněných trestných činů, falešných jmen a přezdivek, zvláštních znamení a tetování apod.
- Poznatky získané z jiných spisů, kde vyslýchaný nějakým způsobem figuroval

Analýza výše zmíněných materiálů, probíhá současně s analýzou osoby a osobnosti vyslýchaného, cílem analýzy osoby vyslýchaného je seznámení se s jejími charakterovými rysy, za cílem reálného předvídání chování vyslýchané osoby a díky tomu může být zvolena vhodná taktika přístupu k vyslýchané osobě.

Syntetická fáze je vrchol přípravy výslechu, při které vyslychající modeluje možný průběh a postup výslechu. Tato fáze je rozdělena na obecnou a zvláštní část. V obecné části se za pomoci poznatků, získaných v analytické části přípravy rozhoduje především o určení:

- Formy, předmětu a cíle výslechu
- Časového zařazení výslechu do procesu vyšetřování
- Vhodného času a místa výslechu
- Způsobu zajištění přítomnosti vyslýchaného
- Možných a nutných účastníků výslechu
- Způsobu utajení podoby a totožnosti vyslýchané osoby
- Taktických záměrů vedení výslechu
- Určení technických prostředků dokumentace a komunikace

Zvláštní část syntetické fáze je vypracována plánem výslechu a v provedení opatření k realizaci plánovaných činností. Plán výslechu se odvíjí od složitosti případu, předpokládanou složitostí výslechu a schopnostmi vyslýchaného. Může být obsažen v písemné formě, a to především u složitých případů, v opačném případě postačí fixace plánu v paměti vyslychajícího.

V průběhu výslechu je důležitým aspektem i vliv prostředí, z tohoto důvodu je důležitá i organizačně materiální příprava, jež obsahuje tyto znaky:

- Zvolení vhodného prostředí výslechu
- Zvolení konkrétního okruhu osob, jež budou přítomny u výslechu
- Zvolení a příprava potřebných technických prostředků
- Organizační zajištění výslechu

Výslechové prostředí je chápáno ve dvou rovinách, a to vnější a vnitřní. Vnější výslechové prostředí je místo, kde výslech probíhá. Obvykle se jedná o kancelář vyslychajícího, nebo výslechová místnost v případě, že je útvar touto kanceláří vybaven. Vnitřní výslechové prostředí pak představuje klima výslechové místnosti, nebo kanceláře, v níž výslech probíhá. Klima je tvořeno několika faktory, například zařízení místnosti, rozmístění osob přítomných při výslechu, osvětlením, čistotou místnosti, teplotou a další. Příznivé výslechové klima působí na psychiku zúčastněných pozitivně, proto je potřeba ve fázi přípravy zabezpečit, aby během průběhu výslechu nedocházelo k rušivým vlivům.²²

4.2 Pojem podezřelý, obviněný a obžalovaný

Podezřelý, obviněný a obžalovaný jsou subjekty trestního řízení, jedná se o osoby, proti nimž se řízení vede. Dle stadia trestního řízení, v němž se osoba, proti které se vede trestní řízení, nachází, se nazývá podezřelý, obviněný, obžalovaný nebo odsouzený.

Za podezřelého se považuje osoba, která byla zadržena dle § 76 odst. 1 TŘ, proti které doposud nebylo zahájeno trestní stíhání, nebo které bylo ve zkráceném přípravném řízení sděleno podezření dle § 179b odst. 3 TŘ, a to až do doby, než byl návrh na potrestání dle § 314b odst. 1 TŘ doručen soudu. „Osoba podezřelá ze spáchání trestného činu (podezřelý) se stane obviněným v okamžiku, kdy fakticky obdrží usnesení o zahájení trestního stíhání, což se musí stát nejpozději na začátku prvního výslechu.“²³

Obviněným se rozumí osoba, proti které bylo dle § 160 odst. 1 TŘ zahájeno trestní stíhání, nebo dle § 12 odst. 7 TŘ se rozumí obviněným i obžalovaný a odsouzený, v případě že z povahy věci nevyplývá něco jiného. Obviněný má nárok na poskytnutí času a možnosti na přípravu obhajoby a též se může hájit sám prostřednictvím obhájce, obviněný má tedy právo na obhajobu, jak je uvedeno v Listině základních práv a svobod. „Toho, kdo je podezřelý ze spáchání trestného činu, lze považovat za obviněného a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání (§ 160).“²⁴

²² KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 62-63

²³ FENYK, J., HÁJEK, R., STRÍŽ, I., *Trestní zákoník a trestní řád 2*. Díl. Praha: Linde, 2010 s. 110

²⁴ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 133

4.3 Výpověď obviněného a obžalovaného

Na úvod je nutno uvést, že na výslech podezřelého se přiměřeně použijí ustanovení týkající se výslechu obviněného a obžalovaného. Výslechem obviněného či obžalovaného se zjišťuje stanovisko této osoby k předmětu obvinění a další údaje, které mají přispět k objasnění věci. Mezi výslechem obviněného či obžalovaného a ostatními důkazními prostředky je podstatný rozdíl. Zatímco obviněný a obžalovaný jako strana v procesu a možný odsouzený má mimořádný zájem na výsledku trestního řízení, svědci a znalci na jeho výsledku zpravidla osobní zájem nemají. Zájmový vztah obviněného nebo obžalovaného k výsledku řízení nezůstává jistě bez vlivu na jeho výpověď. Nelze též přehlížet, že jeho výpověď je i prostředkem obhajoby proti projednávanému obvinění. Znamená to, že výpověď obviněného či obžalovaného plní v trestním řízení dvojí funkci. Jednak je jedním z důkazních prostředků a současně je i prostředkem vlastní obhajoby.²⁵

Přítomnost obviněného je zajišťována vyslychajícím, prostřednictvím předvolání, případně předvedením.²⁶ „Nedostaví-li se obviněný, který byl řádně předvolán, k výslechu bez dostatečné omluvy, může být předveden, na to a na jiné následky nedostavení (§ 66) musí být v předvolání upozorněn.“²⁷ Obviněný musí být poučen o tom, že není povinen podat výpověď, že má právo na zvolení si obhájce a být vyslechnut pouze za jeho účasti.²⁸ „Obviněný může být předveden i bez předchozího předvolání, jestliže je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména když se skrývá nebo nemá stále bydliště.“²⁹

4.4 Výpověď svědka

V trestním řádu není obsažena definice svědka, za pomoci výkladu § 97 TŘ lze však dovodit, že svědek je osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech, které vnímala svými smysly, tedy viděla, slyšela, bezprostředně vnímala atd. Podat zprávu o tom, co určitá

²⁵ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 262

²⁶ tamtéž str. 263

²⁷ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 166

²⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 263

²⁹ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 166

osoba vnímala, může jen tato osoba. Proto je svědek nezastupitelný jinou osobou.³⁰ „Před výslechem svědka je třeba vždy zjistit jeho totožnost, jeho poměr k obviněnému, poučit jej o právu odepřít výpověď, a je-li toho třeba, též o zákazu výslechu nebo o možnosti postupu podle § 55 odst. 2, jakož i o tom, že je povinen vypovědět úplnou pravdu a nic nezamlčet. Dále musí být poučen o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi. Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než patnáct let, je třeba ji poučit přiměřeně jejímu věku.“³¹ Na rozdíl od znalce, který si opatřil znalost skutečností, o kterých má podávat na základě odborných znalostí posudek, teprve v průběhu trestního řízení a za jeho účelem (zpravidla ohledáním, studiem spisů), nabyt svědek znalostí těchto skutečností bez souvislosti s trestním řízením. Hlavní rozdíl mezi svědkem a znalcem tedy nespočívá v tom, že svědek nemá odborné znalosti, nýbrž ve způsobu, jakým nabývá informace.

Trestní řád nestanoví podmínky svědecké způsobilosti. Svědky tedy mohou být i osoby trestně nezodpovědné, zejména děti, osoby s vadami fyzickými nebo psychickými. Naše právní úprava vychází ze stanoviska, že taková osoba může být slyšena jako svědek, že je však nutné přezkoumat schopnost této osoby správně vnímat či vypovídat, aby tu byl potřebný podklad pro zhodnocení její výpovědi.³²

4.5 Konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce, prověrka na místě

Novelou trestního řádu z roku 2001 (zák. č. 265/2001 Sb.) byly do trestního řádu zavedeny tzv. zvláštní způsoby dokazování, tedy úkony, které jsou neodmyslitelně spjaty s vyšetřováním trestných činů, ale u nichž byl postup pro jejich provádění odvozován z ustanovení o výslechu, případně o ohledání. Zvláštními způsoby dokazování jsou konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě.

Rekonstrukci, rekognici, prověrku na místě i vyšetřovací pokus lze provést i tehdy, jestliže k nim nedal souhlas ten, u koho mají být provedeny, v obydlí, jiných prostorách

³⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 265

³¹ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 167

³² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 265-266

nebo na pozemku za obdobných podmínek, jaké jsou stanoveny pro provedení prohlídky uvedených prostor a pozemků.³³

4.5.1 Konfrontace

Konfrontace (§ 104a TR) představuje specifickou metodu kriminalistické praxe. „*Jestliže výpověď obviněného v závažných okolnostech nesouhlasí s výpovědí svědka nebo spoluobviněného, může být obviněný postaven svědkovi nebo spoluobviněnému tváří v tvář*“³⁴. Tímto způsobem mají být odstraněny rozpory. Podle procesního postavení konfrontovaných osob rozlišujeme konfrontaci mezi obviněným a spolu obviněným, mezi obviněným a svědkem, mezi svědky. Cílem konfrontace není jen vyjasnění rozporů ve výpovědích osob, ale i možnost získání nových důkazů. Podstatu konfrontace představuje silné psychologické působení na konfrontované osoby. Tento postup nese vždy určitá rizika, kvůli nátlaku z psychologického působení, může dosud pravdivě vypovídající osoba obměnit výpověď za nepravdivou. Dalším rizikem je, že dvě dosud lživě vypovídající osoby si mohou během konfrontace uvědomit své vzájemně lživé výpovědi.³⁵

„*Konfrontace se může provést až poté, kdy každá z osob, jež mají být konfrontovány, byla již dříve vyslechnuta a o její výpovědi byl sepsán protokol. Při konfrontaci se vyslýchaná osoba vyzve, aby druhé osobě vypověděla v přímé řeči své tvrzení o okolnostech, v nichž výpovědi konfrontovaných osob nesouhlasí, popřípadě, aby uvedla další okolnosti, které s jejím tvrzením souvisejí a o kterých dosud nevypovídala. Osoby postavené tváří v tvář mohou si klást vzájemně otázky jen se souhlasem vyslychajícího*“³⁶ Trestní řád nestanoví, mezi kolika osobami může být konfrontace provedena. Nauka i praxe doporučují postavit tváří v tvář zásadně jen dvě osoby.³⁷

4.5.2 Rekognice

³³ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 278

³⁴ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 169

³⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 71

³⁶ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 169

³⁷ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 278

Rekognice (§ 104b TR) je zvláštní procesní úkon záležející ve znovupoznání osob nebo věcí s cílem určit jejich totožnost.³⁸ „*Rekognice se koná, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost. K provádění rekognice se vždy přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněna.*“ Její podstatou jsou psychofysiologické procesy, jež probíhají v mozku člověka, a tak umožní zapamatování daného objektu a jeho srovnání s momentálním vjemem předváděného objektu. To vše za účelem vyloučení nebo ztotožnění předváděných předmětů.³⁹ „*Podezřelý, obviněný nebo svědek, kteří mají poznat osobu nebo věc, se před rekognicí vyslechnou o okolnostech, za nichž osobu nebo věc vnímali, a o znacích nebo zvláštnostech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat. Osoba nebo věc, která má být poznána, jim nesmí být před rekognicí ukázána.*“⁴⁰ V praxi je nejčastěji prováděna rekognice, při níž je poznávající osobou svědek. Zásadní význam má pak v případech identifikace pachatele, jestliže oběť je zároveň jediným svědkem trestného činu.

Kvůli své povaze se rekognice dle teorie považuje za neopakovatelný úkon a někdy také neodkladný úkon (srov. č. 54/1990 a č. 32/2003 Sb. rozh. Tr.). Proto je v trestním řádu stanoveno, že se k jejímu průběhu pokaždé přibere alespoň jedna osoba, která není na věci zúčastněná.⁴¹

4.5.3 Vyšetřovací pokus

Vyšetřovací pokus (§ 104c TR) je zvláštní procesní úkon, kterým se zjišťuje, ověřuje nebo upřesňuje, zda se určitá skutečnost stala nebo mohla stát určitým způsobem a za určitých podmínek.⁴² „*Vyšetřovací pokus se koná, mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě zjištěny nové skutečnosti důležité pro trestní řízení.*“⁴³ Jedná se o specifickou metodu kriminalistické praxe, jejíž podstatou je pokus

³⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 279

³⁹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 87-88

⁴⁰ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 169

⁴¹ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 280

⁴² tamtéž str. 271

⁴³ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 169

v uměle vytvořených a cílevědomě měněných podmínkách za účelem prověření, upřesnění zjištěných skutečností případně zjištění nových skutečností, jež jsou důležité pro trestní řízení.

Tato metoda vznikla v kriminalistické praxi na základě nutnosti získání kriminalisticky objektivních informací, za účelem vyloučení důvodných pochybností o možnosti či nemožnosti vzniku relevantního jevu za daných podmínek, následků jednání či pravděpodobnosti vzniku určitých jednání v konkrétních podmínkách.⁴⁴ „*K provedení vyšetřovacího pokusu se nepřistoupí, jestliže to je vzhledem k okolnostem případu nebo osobě podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka nevhodné nebo lze-li účelu vyšetřovacího pokusu dosáhnout jinak.*“⁴⁵ K úkonům, které souvisejí s vyšetřovacím pokusem, nesmí být podezřelý, obviněný, poškozený nebo svědek, který má právo odeprít výpověď, žádným způsobem donucován. Účast těchto osob je dobrovolná a zpravidla i fakultativní, neboť v zásadě jsou při provádění vyšetřovacího pokusu zastupitelné figuranty nebo pokusnými osobami.⁴⁶

4.5.4 Rekonstrukce

Rekonstrukce se koná (§ 104d TŘ), má-li být obnovením situace a okolnostmi, za který byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci. Na postup při rekonstrukci se přiměřeně užití ustanovení o vyšetřovacím pokusu.

Rekonstrukce lze velmi dobře použít ke zjištění a ověření základních skutkových okolností trestného činu, tj. ke zjištění a ověření skutečností, že se trestný čin stal určitým způsobem, individuálně určitým nástrojem, na určitém místě, při určité poloze poškozeného, případně svědka, v určité časové návaznosti apod.⁴⁷

⁴⁴ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 103-104

⁴⁵ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 169

⁴⁶ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. s. 282

⁴⁷ tamtéž str. 282-283

4.5.5 Prověrka na místě

Prověrka na místě (§ 104e TR) je specifický procesní úkon, který se užívá, je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka ověřit reálnost výpovědi, doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu. Cílem prověrky na místě není jen objektivizace výpovědi podezřelého, obviněného nebo svědka, ale i získání nových pramenů důkazů a jejich zajištění.

Podmínkou pro provedení tohoto úkonu je dobrovolná účast osoby, jejíž výpověď se prověřuje, resp. její dobrovolná aktivní účast.⁴⁸

4.6 Odborné vyjádření a znalecký posudek

Jedná se o kriminalistickou expertizu, tedy metodu tvořenou ze systému úkonů a operací, které za využití odborných znalostí, metod a prostředků z různých oblastí vědy, umění a řemesel, vedou k získání či upřesnění kriminalisticky významných informací. Je využívána v případech, kdy k objasnění kriminalisticky relevantních skutečností, nepostačuje k jejich důkaznímu využití běžné znalosti a zkušenosti.⁴⁹ „*Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. V přípravném řízení přibírá znalce ten orgán činný v trestním řízení, jež považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí, pokud byla věc vrácena k došetření, státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu. O přibrání znalce se vyrozumí obviněný, a v řízení před soudem předseda senátu.*“⁵⁰

Znalecké zkoumání relevantních informací skutečností souvisejících s událostí trestného činu prováděné s cílem získat důkaz použitelný v trestním řízení – tj. vlastní proces utváření znaleckého důkazu, je v kriminalistice nazýváno expertizou. Nejdůležitější složkou expertizy je zkoumání různých objektů, majících vztah k dané trestní věci za použití odborných znalostí, metod, prostředků a postupů z oblasti vědy,

⁴⁸ JELÍNEK, J. Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s. Praha: Linde, 2007. s. 283

⁴⁹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 38

⁵⁰ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*, Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 170

techniky, umění a řemesel na příkaz orgánu činného v trestním řízení. Výsledkem je zodpovězení otázek významných pro dokazování ve formě znaleckého posudku (odborného vyjádření, potvrzení).⁵¹

4.7 Věcné a listinné důkazy

Mezi důkazní předměty věcné jsou řazeny věci a listiny, jež mají povahu důkazního prostředku a tím jsou důležité pro trestní řízení.⁵² „*Věcnými důkazy jsou předměty, kterými nebo na kterých byl trestní čin spáchán, jiné předměty, které prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost a mohou být prostředkem k odhalení a zjištění trestného činu a jeho pachatele, jakož i stopy trestného činu.*“⁵³ Z těchto důkazů se dále vypočítává nástroj trestného činu, věc, jež byla předmětem útoku a poslední řadě stopy trestného činu.⁵⁴

„*Listinnými důkazy jsou listiny, které svým obsahem prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost, vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému.*“⁵⁵ Listinný důkaz představuje zvláštní věcný důkazní prostředek, trestní řád jej vymezuje jako listinu, která svým obsahem potvrzuje nebo vyvrací dokazovanou skutečnost vztahující se k trestnému činu nebo k obviněnému (obžalovanému). Pojem listiny není definován, proto je za ni považován jakýkoli předmět, na němž je zachycen písemný projev, může jím být nejen papír, ale i dřevo, kámen apod.⁵⁶

4.8 Ohledání

Ohledání představuje kriminalistickou metodu, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a podchycuje materiální situace nebo stav objektů, které mají vztah k prověřované události. „*Ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení. K ohledání se zpravidla*

⁵¹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 40

⁵² JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s. Praha: Linde, 2007. s. 292*

⁵³ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*, Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 172

⁵⁴ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s. Praha: Linde, 2007. s. 292*

⁵⁵ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*, Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 172

⁵⁶ JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s. Praha: Linde, 2007. s. 293*

*přibere znalec.*⁵⁷ Podstata úkonu tedy spočívá v tom, že se bezprostředně svými smysly poznávají fakta o události a jejím charakteru, která mají kriminalisticko-taktický a důkazní význam. Ohledání v sobě zahrnuje pozorování, zkoumání a postupy, díky kterým se dosahuje účelu ohledání, kterými jsou především měření, popisování, srovnávání a experimentování, včetně dokumentace postupu a výsledku ohledání.⁵⁸

5 Forezní psychologie

V 19. století je zaznamenán prudký rozvoj lidského poznání v různých oblastech. Věda se osvobodila od náboženského sevření, a tak přírodní vědy experimentují s jevy, které byly donedávna tabu. Utváří se základy pro rozmach techniky. Kvůli boji proti zločinu jsou využívány již konstituované i nově vznikající obory. Píší se první kapitoly dějin kriminalistiky, kde jsou prostředky zaměřeny na identifikaci osob (např. daktyloskopie, antropometrie) a současně prostředků zaměřených na identifikaci stop (např. balistika, trasologie, mechanoskopie). Díky optimismu a činorodosti badatelů přírodních věd jsou přeneseny i na myslitele orientované na zkoumání společenských jevů (sociologie) a duševního dění člověka (psychologie).⁵⁹ Začátkem 20. století vrcholí snahy o utřídění podstatných témat psychologie a práva a současně o vytvoření vnitřního systému forezně psychologických aplikací. V této době získala forezní psychologie v podstatě dnešní podobu, o což se zasloužila řada odborníků. U zrodu této tehdejší experimentální disciplíny stojí rakouský kriminalista a právník Hank Gross (1847-1915), jež bývá považován za zakladatele forezní psychologie jako experimentálně fundované a odborně provozované disciplíny.⁶⁰

Psychologie se dnes zabývá pozorováním chování a prožívání člověka. Kvůli vývoji kvality výzkumu chování a prožívání, se objevují nové otázky, otevírají se nová pole problematiky a vznikají nová hlediska a přístupy. Původně celistvá psychologická věda se nyní vnitřně diferencuje a vznikají různé psychologické disciplíny, které jsou součástí jednotného systému, tj. oboru psychologie.

⁵⁷ *Trestní předpisy: redakční uzávěrka*, Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. s. 172

⁵⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 47

⁵⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Praha: Eurounion, 1998. s. 27-28

⁶⁰ tamtéž str. 33

Díky pestrosti a různorodosti projevů duševního dění, vznikají nové psychologické disciplíny. Duševní jevy se odrážejí od různých situačních kontextů, díky nimž projevy člověka nabírají specifické podoby a významové zvláštnosti. Díky studiím specifických podob chování a prožívání v reálných životních procesech a zkoumání chování a prožívání z různě zvolených hledisek je obor psychologie rozdělen na jednotlivé psychologické disciplíny.

Výraz „forezní“ je odvozen z latinského slova „forum“. To označovalo tržiště či náměstí, na kterém se odehrával veřejný život obce, a to včetně soudních pří. V našich podmínkách se pro forezní psychologii vžilo označení soudní psychologie.⁶¹ Zajímá ji chování a prožívání člověka, který právo vykonává (vyšetřovatel, soudce, státní zástupce, soudní znalec apod.) a člověka, který je právu podrobován (podezřelý, obviněný, odsouzený, svědek, poškozený, oběť apod.).⁶² Forezní psychologie při řešení problematiky výsledku představuje podpůrnou vědní disciplínu. Tím, že se zaměřuje na prožívání a chování účastníků výsledkové interakce, dává ustanovením trestního práva a doporučením kriminalistiky, lidský rozměr. Forezní psychologie vyplňuje právní rámec výsledku i taktiku jeho provádění psychologickými doporučeními, jak poznat, vysvětlit a ovlivnit (případně predikovat) prožívání a chování účastníků výsledkové interakce.⁶³

Forezní psychologie čerpá z ostatních odvětví psychologie. Dále je pro ni charakteristická těsná vazba na právní vědy, zejména na trestní právo, kriminalistiku, kriminologii a penologii.⁶⁴ Policejní psychologie prochází spontánním vývojem. Její obsah výrazně ovlivňují praktické potřeby výkonu policejní profese. Konstituční otázky, jako oficiální vymezení předmětu, vnitřní strukturace disciplíny do jednotlivých tematických celků apod., zůstávají prozatím otevřené. Odkud čerpá policejní psychologie své poznatky? Z tohoto hlediska lze veškerou látku policejní psychologie rozčlenit do dvou okruhů:

1. Okruh převzatých poznatků. Policejní psychologie přebírá teorie, metody a poznatky z jiných psychologických disciplín a aplikuje je na policejní terén. Tato širší poznatková báze čerpá především z obecné psychologie, psychologie osobnosti, sociální psychologie a psychopatologie. Zahrnuje různá témata, např. orientační odhad osobnosti, problematiku stresu, agrese či ovlivňování druhých.

⁶¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 9

⁶² tamtéž str. 11

⁶³ SPURNÝ, J. *Psychologie výsledku*. Praha: Portál, 2003. s. 21

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 11

Jde tedy o témata, se kterými se lze setkat v různých učebnicích psychologie a která jsou současně důležitá i pro policejní činnost.

2. Okruh původních poznatků. Původní poznatky jsou výsledkem vlastních výzkumných aktivit.

Obecně vzato je výzkum zaměřen na psychologický rozbor různých policejních situací. Policejní psychologie zatím upřela pozornost na následující policejní situace: jednání policistů (pořádkové a dopravní služby) s občany, jednání s agresivním jedincem, jednání s duševně narušenými jedinci, jednání s oběťmi trestných činů, sdělování nepříjemných zpráv (např. o úmrtí blízké osoby), situace rodinných rozepří.⁶⁵

Chování si lze názorně představit jako z vnějšku pozorovatelné, popsitelné a zpravidla měřitelné reakce organismu (osobnosti) na známé a identifikované situace či stimuly. Běžně se rozlišují tři základní úrovně chování:

- Reflexy
- Reakce
- Jednání

Reflexy představují nejnižší úroveň chování, které se odvíjí spontánní, bezděčná odpověď, vyvolána určitým jednoduchým podnětem. Reflexivní chování je zpravidla všem lidem společné. Příkladem může být orientačně pátrací reflex, který se spustí poté, co jedinec náhle a nečekaně uslyšel silný zvuk, připomínající náraz či výstřel.

Reakce představují složitější chování, které lze charakterizovat jako naučené odpovědi na určité situace. Příkladem může být reakce oběti na loupežné přepadení (oběť se aktivně brání, ztuhne strachem nebo se snaží o útěk) či reakce osoby na vznesené obvinění (popírá svoji vinu, mlčí či doznává spáchaný čin).

Jednání představuje, psychologicky vzato, nejvyšší úroveň chování, protože je uvozeno úmyslem jedince něco aktivně učinit. Skutek jedince probíhá nikoliv jako "reakce na situaci", nýbrž jako „akce“. Příkladem může být sadistický pachatel, který útočí na důvěřivou oběť v jejím bytě poté, co se spolu krátce předtím náhodně seznámili.

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000. s. 45-46

Pojem prožívání se vztahuje k vnitřnímu duševnímu dění, tj. k psychickým jevům. Psychické jevy třídíme na

- Psychické procesy (kognitivní, motivační apod.)
- Psychické stavy (emocionální, aktivační, stavy vědomí)
- Psychické vlastnosti (agresivita, sugestibilita, frustrační tolerance apod.)

Forenzní psychologie studuje takto chápané chování a prožívání, a to výlučně v situacích, které mají význam z hlediska práva.⁶⁶

6 Charakteristiky pachatelů – vyslýchaných osob

Psychologické zkoumání osoby pachatele má velký význam jak pro taktiku výslechu, tak pro objasňování a vyšetřování trestné činnosti. Dané téma se též dotýká výkladu kriminality, ale i prevence kriminality a jejích strategií.⁶⁷ Z hlediska psychologie je k tomuto tématu přistupováno ze strany zúčastněných jedinců, tedy osobností pachatele, neboli v mezinárodní terminologii kriminální osobností. V psychologii tento pojem zastřešuje široké pole různých aspektů, tykajících se pachatele. Mezi nejpodstatnější patří:

- Struktura osobnosti (rozčlenění psychiky do daných komponentů a skladba vlastností jedince)
- Dynamika osobnosti (výklad chování a prožívání člověka, jeho jednání ve stresu, v konfliktních situacích apod.)
- Vývoj osobnosti (tedy jak vznikají konkrétní vlastnosti osobnosti)

Tento pojem obsahuje v oboru forenzní psychologie širokou paletu konkrétních poloh, jež bývají závislé na procesním postavení jedince. Takto vzniká osobnost pachatele jakožto osoba podezřelého, obviněného, obžalovaného, odsouzeného, ale i propuštěného. Z těchto aspektů vzniká popis o osobnosti pachatele a výklad o jeho psychických charakteristikách a zvláštích, z nichž se vyvozují dvě otázky. Tedy jak jedinec dospěje k připravenosti jednat kriminálním způsobem, jaké jsou jeho duševní pochody a vlastnosti, jež dají tvář dané trestné činnosti. Odpovědí není pud zločinnosti čili zločinecké založení, které by jedince popohánělo ke kriminálnímu jednání, ale kombinace

⁶⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 10-11

⁶⁷ tamtéž str. 44

zcela určitých vlastností, jež ve své kombinaci dají základ k rizikovým osobnostním předpokladům. V projektu zabývající se příčinou kriminálního jednání pomyslného pachatele, dospěl kanadský tým odborníků k závěru, že mezi nejrizikovější patří trojkombinace těchto osobnostních založení:

- Snížená úzkostnost – jedinec se bez rozmyslu pouští do nových a nejistých aktivit
- Zvýšená impulsivnost – jedinec je neklidný, preferuje pohyb, lákají ho nové situace
- Nezávislost na odměně – jedinec je lhostejný ke skutečnosti, zdali bude potrestán či nikoliv⁶⁸

Dnes se psychologické zkoumání pachatele zaměřuje na co nejpřesnější popis a poznání osoby pachatele a následně se snaží rozdělit jejich vnitřní diferencí do určitých typů. Tedy, forenzní psychologie se již nezaobírá otázkou, jak se liší pachatel od nekriminální osobnosti, ale zkoumá, jak a čím se pachatelé mezi sebou liší navzájem, na základě těchto faktů existují druhy psychologických typologií. Pro rozpoznání typologie pachatelů, je zásadní vycházet z osobnostních typů jedinců, jež jsou rozpoznány na základě příznaků, za jejichž pomocí lze přesněji určit, ke kterému typu (např. introvert/extrovert) bude přiřazen konkrétní jedinec.

Typologie osobnosti pachatelů je nástrojem forenzní psychologie, pro poznání osoby daného pachatele, zjištěná fakta pak slouží jako vodítko pro zvolení správného přístupu např. u výslechu či výkonu trestu apod. S pojmem typologie osobnosti pachatele souvisí pojem forenzní typologie, jež se rozděluje na několik druhů. Jeden druh pracuje s idejí, že duševní založení souvisí s tělesnou konstitucí, další zas jen se základním počtem psychických charakteristik, další zas na motivační pozadí a životní cestu. Využitelnost jednotlivých typologií je rozličná, lepší využitelnost a větší funkčnost je připisována těm typologiím, jež pracují a kalkulují s celou osobností a běžnými psychopatologickými hledisky (např. příznaky eurocitismu, psychotismu, psychopatie či poruchy inteligence). Při důkladném srovnávání jednotlivých typologií se ukázalo, že jsou si vzájemně blízké. Tak, díky zobecnění autorských typologií osobnosti pachatele vzniklo 5 základních druhů typologií, jež jsou prakticky využitelné ve všech fázích uplatňování práva.⁶⁹

- Socializovaný (normální) typ
- Neurotický typ

⁶⁸ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000. s. 66-68

⁶⁹ tamtéž str. 69

- Psychopatický typ
- Mentálně nedostatečný typ
- Psychotický typ

Socializovaný typ

Přívlastek normální, je u tohoto typu osobnosti výstižný, jelikož se jedná o typ, na který se vztahují obecné poznatky o chování a prožívání. Znamená to, že myšlenkové pochody a dynamika prožívání neboli city, jsou srozumitelné, primární i sekundární potřeby fungují v souladu s psychologickými normami. Svědomí je utvořené a reakce na spáchaný skutek jsou odpovídající běžným představám (lítost, smutek, obavy o další životní cestu, otřesené sebevědomí, úzkostné očekávání reakce okolí apod.) Spáchaný trestný čin, mívá spíše ojedinělý charakter, vybočuje z dosavadní cesty a jeho motivace může být průhledná. V praxi bývá socializovaný typ spolehlivě rozpoznatelný, díky jeho příznakům. Tato osobnost je charakterizována stabilní povahou, což ve výsledku znamená, že chybí známky poruchovosti, což bývá u pachatelů běžné. Další charakteristikou je kontakt, který se navazuje snáze než u ostatních typů a oslovují jej prvky, jimiž jsou například apelace na morální hlediska, či citová vazba k blízkým lidem, stimulace kladných vlastností jeho osobnosti apod. Jednání s tímto pachatelem a dobrání se výsledků nebývá složité.⁷⁰

Neurotický typ

Osobnost je charakterizována neurotickými poruchami, a tím, že příznačným způsobem vcházejí i do kriminálního jednání (zvýšená úzkostnost, dráždivá slabost, depresivní ladění, hysterické reakce, nutkavé vtíravé představy a úkony atd.). Typickým neurotickým pachatelem je jedinec mladistvého věku, pocházející ze středních vrstev, jež jsou dobře materiálně založeny, motivace většinou vychází z emocionálních konfliktů, jež nejčastěji pramení z rodinných vztahů, s cílem ublížit rodině. Jednání a zacházení s takovou osobou je komplikovanější, ke správnému průběhu výslechu pomáhá zdůraznit pozitivní atmosféru, jednoznačnou komunikaci a postoj vyslyšajícího, z něhož bude zřejmé, že chápe jeho čin a hledí na něj jako na osudové klopýtnutí. Jedná se tedy o emočně narušeného jedince, který své kriminální jednání opakuje, je motivován nejčastěji jedním ze dvou důvodů neurotické delikvence.

⁷⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 61-62

Prvním důvodem je delikvence z pocitu viny, kdy potencionální pachatel vnitřně strádá výčitkami svědomí, jež jsou následkem nevědomými pocity viny, za svou domnělou špatnost do takové neurotické míry, až se dopustí protispolečenského jednání. Díky skutečnému zápornému činu se pachateli uleví, zejména když je přistižen a může tak být konečně potrestán, díky sankci pak neuvědomovaný, nezřetelný a vnitřní pocit viny mizí.

Druhý důvod představuje delikvence z frustrované potřeby uznání, motivací je vynucení si pozornosti okolí. Jedná se o přehlížené a izolované jedince.⁷¹

Psychopatický typ

Osoba pachatele, jež je výrazná svým svérázným, nápadným a zvláštním způsobem chování, už při běžné konverzaci je zřejmé, že se liší od běžných standardů, přesto se jedná o nejobtížnější pachatele. Lze předpokládat určitý podíl osobnosti na kriminálním jednání. Motivace vychází z temperamentu, rysů a charakteru osobnosti. U psychopatů se nejčastěji lze setkat s vyšší agresivitou, absencí vyšších citů či přílišnou výbušností, mezitím co nerespektování a porušování právních a sociálních norem, jsou vlastnosti sociopata. U sociopatie lze předpokládat utváření charakteru osobnosti během dospívání, na základě sociálního prostředí a u psychopata je předpoklad, že vlastnosti jsou vrozeny a zděděny. Studie potvrzují největší procento psychopatů mezi recidivisty.

Přístup k psychopatovi na základě uplatnění práva je náročný, a to i pro odborníka není složité rozpoznat tento typ, ale zvolit vhodnou komunikaci. Postupy na základě apelace na morální hodnoty, pocitu viny, kladné stimulace či svědomí jsou neefektivní, či úplně selhávají, snaha dohodnout se či projev dobré vůle tento jedinec chápe jako projev slabosti. Inteligentní pachatel je schopen, v případě výslechu s nezkušeným vyšetřovatelem, výslech zmanipulovat tak, že odvede pozornost od zásadních otázek. Je důležité zmínit, že výkon trestu odnětím svobody, jež má nápravný charakter, zde nebývá účinný, těžko lze předpokládat zlepšení sociálního citění či ovlivnění pachatele v pozitivním směru.⁷²

Mentálně nedostatečný typ

⁷¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 63

⁷² tamtéž str. 63-65

Jedná se osobu, jež se vyznačuje nízkou inteligencí, jeho obecné rozumové schopnosti jsou slabé, tato „primitivní osobnost“ se často dopouští násilné trestné činnosti, či sexuálních útoků proti inadekvátním objektům (zvířata, děti). Je snadno ovlivnitelný, často vykonává nápady a iniciativu druhých. Rozpoznání typu osobnosti bývá snadné, zejména díky způsobu vyjadřování, jež odhalí nízkou rozumovou vybavenost.

Spolehlivost výpovědi může být nedostatečná, kvůli jeho sugestibilitě, díky níž je lehce ovlivnitelný. Snadno pak může bezděčně přejímat názory druhých a důsledkem toho vypovídat dílčí vymyšlené závěry, případně může dojít na nepravdivé sebedoznání.⁷³

Psychotický typ

Pachatel postižen těžkou psychózou, tedy nejtěžším duševním onemocněním, jedná se převážně o násilné trestné činy, nápadné svou surovostí, bizarností a nesrozumitelností. Stejná kritéria jsou platná i pro motivaci, jež je zvrácená, nečitelná a též nepochopitelná. Vhodným příkladem by mohl být scénář, při němž psychotik zbaví života své děti, kvůli absurdnímu dojmu, že se z nich stávají roboti moderní doby, nebo že je v životě čeká velké utrpení či zklamání a bolest.

I přes způsobilost podat v konkrétním případě věrohodnou dílčí výpověď, je třeba důvěryhodnost detailně a řádně prozkoumat, jelikož u psychotického typu může být obecná věrohodnost mizivá.⁷⁴

7 Vztah taktiky výsledku k typologii pachatele

Pro úspěšný výslech je velmi zásadní první dojem, kterého lze docílit díky navázání vhodného psychologického kontaktu, jedná se o rozhodující prvek, jež může rozhodnout o efektivnosti tohoto úkonu. Jedná se o snahu docílit správného působení na psychiku vyslýchaného a přimět jej tak k pravdivé a úplné výpovědi, případně odstranit snahu a motiv k nepravdivé výpovědi, to vše je podtrženo snahou vzbudit ve vyslýchaném zájem o učinění výše zmíněného. Do průběhu vyslychání zasahuje mnoho faktorů, mezi ty nejvíce podstatné patří:

- Vhodný způsob zajištění přítomnosti vyslýchaného

⁷³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 65

⁷⁴ tamtéž str. 65-66

- Slušné, kulturní, korektní vystupování, projev empatie a úprava zevnějšku vyslychajícího
- Vhodné výslechové prostředí
- Osobnost vyslychajícího.

V případě jistoty že vyslychaný lže, je využito vhodného psychického působení na city a rozum cílené osoby. To vše je doplněno naléháním na etiku, morálku a požadavky zákonnosti zakončené snahou dokázat nesmyslnost a neudržitelnost lživé výpovědi. Nelze však lživě vypovídajícího nutit fyzickým či psychickým nátlakem, ani klamáním vyslychaného. Jako efektivní se osvědčily taktické postupy založené na zjištění, objasnění a odstranění příčin, jež motivují pro lživou výpověď, stimulace kladných vlastností případně využití emociálního napětí vyslychaného, využití rozporů mezi výpovědí a důkazy a v poslední řadě využití reflexivních úvah lživě vypovídajícího.⁷⁵

7.1 Interpersonální percepcce ve výslechu

Interpersonální percepcce ve výslechu neboli orientační odhad vyslychaného - jedná se o psychologický termín vnímání člověka člověkem. Jedná se o takzvaný „první dojem“, který je nabyt během prvních minut setkání s neznámou osobou. Zde se výrazně ovlivňuje začátek a průběh výslechu, ale i to, zdali bude protější strana spolupracovat a vyslychající si dělá předběžné představy o typologii vyslychaného, z níž vyvozuje taktiku výslechu. Obecně platí, že budeme-li působit inteligentním, sympatickým a přirozeně autoritativním dojmem, protějšek bude mít tím spíše snahu o spolupráci, případně bude znejistěn, zdali si může dovolit vypovídat lživě, zatajovat informace, či nás klamat. Osoba vedoucí výslech, by měla být schopna vyvarovat se chybám, jež vedou k špatnému odhadu vyslychaného. Jedná se o procesy interpersonální percepcce, z nichž tyto chyby pramení. Jedná se především o pojmy, které ohrožují správný průběh výslechu.⁷⁶

Prvním podstatným zástupcem je **haló efekt**, při němž je vyslychaný vnímán kvůli jedné výrazné a dominující charakteristice a vyslychající k ní přidává další předpoklady, jež jsou dle jeho názoru vhodné, ale již nemají oporu ve vnímání vyslychané osoby.

⁷⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s. 67

⁷⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 308

Další bod je zastoupen **prvním dojmem**, u něhož je názor na vyslýchaného tvořen během prvních minut, nicméně během výslechu na tomto dojmu postupně ulpívá. Potencionální pachatel se může připravit a cílit na to, aby udělal mylný první dojem, respektive, aby vyslychajícího oklamal. Na začátku je vyslychaná osoba svěží a neunavená, postupem času se tento stav mění a spíše se začne projevovat pravá stránka dané osoby, proto je třeba dbát během prvního dojmu zvýšené opatrnosti.⁷⁷

Kognitivní neboli **referenční rámec** je spjat s vyslychajícími a jejich předcházejícími profesionálními zkušenostmi. Jedná se o vyšetřovatele, jež se specializují na konkrétní druh trestné činnosti. Tato zkušenost pak vede k bezděčné fixaci myšlenkových postupů vyšetřujícího. Jsou jimi ustálené představy například o obvyklém způsobu páchaní těchto deliktů, nebo typickém obrazu pachatele, jež se těchto činů dopouští.

Následuje **idiosynkrasie**, pro kterou je charakteristická přecitlivělost, případně nesnášenlivost, jež je vyvolána danými vnímanými podněty. K jejímu překonání je zapotřebí vnitřní úsilí, což má za následek určité riziko snížení schopnosti vyslychajícího soustředit se na výslech.

Protipřenos je termín, jež označuje profesionální selhání, pramenící z průniku soukromého života do profesionálního vztahu, aniž by si toho byl dotyčný vědom. Jedná se o silné emoční podněty, jež negativně pronikají do výslechu a tím jej znehodnocují.

Předposlední zástupce je tvořen **sociálními stereotypy**. Pojem představuje iracionální předsudky, zakořeněné v procesu socializace. Vyslychající se pak dopouští předběžných závěrů o osobě podezřelého na základě národnosti, rasy, víry, orientace či sociální vrstvy.

Posledním bodem je **pygmalion-efekt**, který je obecně charakterizován tak, že jednající osoba svými představami a očekáváním o druhém, ovlivní jeho skutečné chování. Ve výslechu daný efekt nastává, pokud vyslychající, byť i bezděčně, projevuje svůj negativní odsudek vůči vyslychanému. Riziko daného efektu je zvláště především u mladistvých, jež jsou snáze ovlivnitelní. Pokud s nimi bude zacházeno jako s odpovědnou osobou, a to i přes to, že jsou nevinní, může to přispět k formování jeho osobnosti, jež by následně inklinovala ke kriminální činnosti.⁷⁸

⁷⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 310

⁷⁸ tamtéž str. 311

7.2 Praktická část taktiky výslechu osoby podezřelého

Hned na začátku výslechu, kdy se vyslychající poprvé setká s vyslychaným, bude hodnotit mentální a intelektuální uroveň této osoby. Je tomu tak z důvodu sugestibility, jež představuje určitou hrozbu. U nižší úrovně je, jak již bylo řečeno, vyšší riziko ovlivňování. Proto osoba, jež vede výslech, bude výrazněji pracovat se vzorem demonstrování, objasňování či napodobování příbuzných faktů, aby došlo k řádnému vysvětlení a eliminovalo se tak riziko, že dojde k ovlivnění vyslychaného. V opačném případě, kdy je vyslychána osoba s evidentně vysokou inteligencí, bude vyslychající postupovat spíše obezřetně, jelikož je pravděpodobné, že si vyslychající o vyslychaném dělá „obrázek“ také. V takovém případě může být více než vhodné, formulovat pouze základní vodítka, pro správný postup výslechu, též se koncentrovat a neprojevat se verbálně či neverbálně více než je nutné. Nelze protějšek podcenit.

To vše vede ke správnému zvolení psychologického přístupu k vyslychanému na základě odhadu jeho charakteristiky. Vyslychající se pohybuje v rámci taktního, odměřeného či prudkého jednání, jako je vcítění se, pochopení, pohostinnost, ale i dotazování, znejišťování, pobízení, smlouvání, až po taktické vyvíjení nátlaku (nikoliv donucování) a přímého obvinění. V případě předpokladu nepravdivé či neúplné výpovědi, je nutné zvolit autoritativní přístup, naopak při předpokladu snahy bude vhodné jednání mírnější a v situaci, kdy dotazovaný váhá, zdali vypovědět pravdu, může být efektivní nabídka dohody (např. zmírnění trestu).⁷⁹

Osoba pachatele již byla rozdělena do pěti skupin, avšak lze k této problematice přistupovat obecněji a to rozdělením pachatelů na dvě dominantní a nejpodstatnější skupiny. Jsou jimi pachatelé „emocionální“, a „neemocionální“, jinak řečeno osoby, jež se svého jednání dopustili z emočních důvodů, a nebo osoby jež si byly vědomi svých činů.

7.2.1 Emocionální pachatel

Vyšetřovatel může u takovéto osobnosti zaznamenat, že se vyhýbá očnímu kontaktu, má slabé držení těla, suché rty, zvýšenou aktivitu ohryzku a je nervózní. To jsou rysy a vlastnosti, jež jej můžou prozradit. Nejpreferovanějším nástrojem je apelace

⁷⁹ PORADA, V. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno: Cerm, 2001, s. 33

na morální a citová hlediska, informování pachatele o stavu jeho oběti a jejich újmy. Vhodný způsob či taktika, jak vyslychaného přimět mluvit, může pak být upozornění pachatele na to, že ho zrazuje vlastní tělo kvůli pocitu viny a neovládá tak své projevy, mimiku ani vyjadřování.

Opačným postupem by bylo snížení pocitu viny na základě zlehčení morální odpovědnosti, neboli zaujmutí a vyjádření stanoviska, že jeho čin ve výsledku chápeme, případně lze přenést část viny na oběť, společnost či sociální prostředí.⁸⁰ V oboou případech je možné použít například větu „Jsme jenom lidi, máme své emoce a ty nás můžou ovládnout, to se pak dá pochopit, že člověk šlápne vedle, aniž by to zamýšlel, tak jako vy.“ Tyto postupy mohou dopomoci k přesvědčení pachatele a následnému sdělení pravdy.

7.2.2 Neemocionální pachatelé

Jak název napovídá, pachatelé nedisponují sociálním cítěním, pocitem viny, svědomím ani přílišnou morálkou. Vyslychaní je právě kvůli zvýšené absenci emocí komplikované, nejčastěji se vyšetřovatel odklání od kladného působení a využívá spíše postupný nátlak a převahu. Účinek může mít sdělení o důkazech, jež hovoří proti němu, ale také informace o rozporu a nelogičnosti v jeho výpovědi.

Pracovat se dá také s pachatelovým sebevědomím, egem a zejména hrdostí. Zjednodušeně, vyslychající použije lichotek a podbízení k dosažení vrcholu ega protější osoby a následné vyjádření pohrdání, případně nepochopení, jak se mohl dostat do této situace, co jej k tomu vedlo a nebo jak se tak „bystrý člověk“ mohl nechat dopadnout, v očekávání, že se pachatel chytí a bude popuzen k odpovědi.⁸¹ Zajímavá je možnost využití lsti, jež je ovšem přípustna pouze v Anglosaském právním systému, nicméně je dosti účinná. Například taktika, kdy je zřejmá snaha obrácení pachatelů proti sobě a to způsobem vzbuzení jejich vzájemné nedůvěry a nejistoty, například za pomoci klamné informace, že druhá osoba již vypověděla a vypověděla v neprospěch právě vůči přítomnému vyslychanému. V Kontinentálním právním systému si lze představit, že ve vyslychaných osobách bude vzbuzena vzájemná nedůvěra, za pomoci zdůraznění

⁸⁰ KOTEK, T. *Taktika výslechu*. Praha, 2018. Diplomová práce (Ing.). Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra trestního práva, 2018-06-19. s. 62

⁸¹ tamtéž str. 63

vyšetřovatele, že čím déle výslech probíhá, tím spíše se zvyšuje šance, že spolupachatel začne mluvit a připomínka, co vše může sdělit. Nicméně i bez použití zakázaných klamných informací, je tato metoda hraniční.

To byl jeden ucelený a zobecněný úhel pohledu na „emocionální“ a „neemocionální“ pachatele a odpovídající přístup k nim. Jak již bylo avizováno, bližší popis charakteristiky je pak nadále rozdělen do pěti skupin. Nutno zmínit, že i přes to, že konkrétní model typologie pachatele věrohodně odpovídá danému subjektu (osobě pachatele), nelze s jistotou vždy předpokládat, že bude pouze jedné povahy, nicméně jeden druh typologie bude dominantní. Například osoba obviněného bude vnímána jako socializovaný typ, tedy typ normální, s nijak nápadnými rysy v chování, avšak v průběhu výslechu, při citlivých tématech, začne osoba jednat spíše úzkostlivě, dráždivě až hystericky. V takovém případě je zřejmé, že se v povaze nachází též charakteristiky typické pro neurotický typ. Ovšem je to pouze druhotná povaha, primárně se jedná o typologii socializovaného typu, tudíž výslech bude uzpůsoben tímto směrem.

7.2.3 Socializovaný typ

V takovém případě bude taktika výslechu uzpůsobena především pro socializovaný typ. Osoba pachatele často lituje svých činů, role obviněného je pro tuto osobu velmi špatnou situací, lze očekávat zjevný smutek, lítost, stud a nejistotu před tím, jak bude reagovat blízké okolí. Pachatel byl motivován ojedinelou a špatnou situací, jednal impulzivně a ve většině případů této typologie se nejedná o recidivistu. Sám pachatel se bude v lepším případě cítit vinen a zahanben. Vhodnou taktikou tak bude především vcítění se a apelace na morální hlediska, konejšení že v takto těžké situaci se dá pochopit lidské selhání, empatické vyjádření se že vyslychající morálně stojí na straně pachatele. Účinná a efektivní může být také stimulace kladných rysů jeho osobnosti, případně snaha aby se vyslychaný svěřil a tím ulevil svědomí.⁸² To, že vyšetřující vidí do jádra problému, ví v jakých podmínkách a situacích se vyslychaný nacházel, může být výhodou, jež pomůže odstranit bariéry a vést k vysvětlení, v tomto případě k doznání.

7.2.4 Neurotický typ

⁸² ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 61

Je většinou detekován díky zjevným neurotickým poruchám již na začátku výslechu. Vzhledem k tomu, že pachatel se dopouští kriminálního jednání většinou kvůli vnitřnímu rozpoložení (nevědomý pocit viny, potřeba uznání), je vhodným způsobem výslechu počáteční zdrženlivost. Osoba pachatele totiž povětšinou páchá trestný čin demonstrativně, dožaduje se pozornosti okolí, případně se cítí být natolik viným až dojde ke spáchání trestného činu. V obou dvou případech očekává trest. V prvním případě aby byl konečně potrestán a odčinil tak svou domnělou vinu, v případě druhém aby na sebe posléze upoutal pozornost svého sociálního okolí, jež mu byla odepřena. To vše pachatele popuzuje k doznání se, vyšetřující proto bude empatický, bude se zajímat o jeho příběh, Pokud se tato taktika bude jevit jako neúčinná, vyslychající bude postupně zvyšovat nátlak. Nicméně jako první variantu zvolíme empatii. Před zahájením výslechu je třeba vše připravit tak, aby v průběhu byla pozitivní atmosféra a zdůrazňuje se též jednoznačná komunikace *“neurotický prvopachatel zpravidla ocení, když z celkového kontaktu vyplývá, že chápeme jeho čin jako osudové klopýtnutí. Není vhodné, aby v něm vznikl pocit, že je odmítán (odepisován) jako člověk,”*⁸³. U neurotického typu může fungovat dovolávání se morálních hodnot a to díky tomu, že většina pachatelů má fungující svědomí, nicméně je třeba brát v potaz, že někteří mají ve svědomí *“trhliny,”* jež jsou charakterizovány spáchaným skutkem.⁸⁴

Pachatelé neurotické a socializované typologie mají tedy podobnost v tom, že si uvědomují závažnost svého jednání a též je zde vysoká pravděpodobnost přítomnosti svědomí. Tudíž je taktika výslechu v mnoha bodech podobná, například v apelaci na morální a sociální hodnoty. Nicméně přístup k neurotickému typu je komplikovanější, právě kvůli jeho nestabilní psychice.

7.2.5 Psychopatický typ

Jedince prozradí svérázné až zvláštní způsoby jednání, jež jsou i pro laika evidentní. Pro tuto typologii je typická absence určitých vlastností, jež jsou pro člověka běžné. Dle druhu psychopatie je většinou určena daná abnormalita. Anetická psychopatie se projevuje vymizením vyšších citů, agresivní psychopatie zase určí, že pachatel je vysoce agresivní, pachatel, jež je příliš výbušný, bude charakterizován explozivní psychopatií a

⁸³ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 63

⁸⁴ tamtéž str. 62

posledním pojmem je sociopat, člověk jež bude při výslechu nápadný absencí empatie či uznáním vůči sociálním a humánním hodnotám.

Obecně platí, že při minimálních znalostech a informovanosti o psychice pachatelů a jejich druhů, lze snadno tuto typologii pachatele spolehlivě odhadnout. Pachatel sice mívá nacvičené méně nápadné, přiměřené jednání, nicméně ve stresových situacích, jež jej zaskočí, vyplují na povrch pravé charakteristiky jeho chování. Zvolit správnou cestu pro interakci a komunikaci s určenou osobou je na rozdíl od rozpoznání velmi obtížné a to i pro odborníka. Naléhání na morální hodnoty, či jakýkoli pokus dostat se k pachateli “blíže,, na základě emocí, bude s největší pravděpodobností neefektivní a neúspěšný. Stejně jako snaha o dohodu či projev dobré vůle nebude příliš účinná, navíc to může být bráno jako projev slabosti vyslychajícího. Vyslychající se též musí vyvarovat zaváhání, nepřesností a nedůraznosti, jelikož je pachatel dost často okamžitě využije pro svůj prospěch, navíc je schopen při vysoké inteligenci odvést pozornost od klíčových otázek či dokonce zmanipulovat průběh výslechu, především při výslechu jež vede nezkušený vyšetřovatel.⁸⁵ Vyšetřující si zde v tomto případě musí velmi dobře a pečlivě připravit monolog, počítat s několika verzemi dialogu a důkladně projít všechny body, jež budou během výslechu řešeny. Je nutné být sebejistý, důrazný a důsledný, nedat na sobě nic znát, žádné emoce, grimasy, soustředit se na pevné držení těla, přímý oční kontakt. Jedná se o emočně nestabilního jedince s poruchou osobnosti a chování, na rozdíl od předchozích typů klasické postupy selhávají. Zde může být vhodné a účinné budit ve vyslychaném dojem, že vyšetřovatel má osobnostní a inteligenční převahu, jež může vést k tomu, že se vyslychaný po dlouhé době nakonec unaví a “vzdá,, díky čemuž vypoví pravdu.

7.2.6 Mentálně nedostatečný typ

Pachatel disponuje nízkou inteligencí, což má za následek nízké rozumové schopnosti a tím pádem i nízkou úroveň vyjadřování, díky čemuž tento typ vyšetřovatel rozpozná. Další náповědou je celkově omezená slovní zásoba, používá věty, jež jsou jednodušší, na otázky odpovídá tím, že spíše popisuje daná fakta, nežli verbalizuje vlastní myšlenky.⁸⁶ Vyslychající si musí uvědomit, že osoba naproti může mít zvýšenou míru sugestibility, proto bude klást jednoduché, nezavádějící otázky, na než bude vyslychaný

⁸⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 64-65

⁸⁶ tamtéž str. 65

v nejlepším případě odpovídat “ano,, nebo “ne,, a postupně se tak dostávat k jádru věci. Sice pomalu, ale s větší pravděpodobností vypovězení pravdy. V opačném případě, například při zvolení nátlaku, riskuje vyslychající nepravdivé doznání, nebo přejmutí názoru vyšetřovatele. Je třeba klidný trpělivý postup. V taktice výslechu může být zahrnuta dohoda, možná zájem o vyslechnutí si příběhu.

7.2.7 Psychotický typ

Jak již bylo zmíněno jedná se o osobu, jež trpí psychózou, tedy nejtěžším duševním onemocněním v konkrétní podobě, díky které jej lze spolehlivě a snadno rozpoznat. Bohužel výslech je v tomto případě neúčelný, při odhadu či rozpoznání této typologie je nutné přizvat psychiatra a v některých případech i psychologa. Pakliže se na základě znaleckého zkoumání prokáže, že vyšetřovatelova domněnka je pravdivá, tedy že se jedná o psychotický typ, bude pachatel exkulčován tj. zbaven viny, z důvodu nepřičetnosti. Je pravdou, že je zde vysoký předpoklad mizivé věrohodnosti. I přesto je možné, že je vyslychaný způsobilý podat v určitých věcech výpověď, jež může být věrohodná. Výpověď je nutné v každém případě podrobit důsledné kontrole.⁸⁷ Vyšetřovatel se pokusí nastudovat o případu a pachateli co nejvíce, též o okolnostech a dalších informacích, jež by mu při výslechu mohli napovědět, zdali vyslychající vypovídá věrohodně či nikoliv. V případě, že ne, může se pomocí otázek, jež povedou ke stejnému bodu výslechu, ale budou jinak položeny, pokusit, aby se osoba na věc podívala z jiného úhlu pohledu a tím možná změnila své stanovisko. Pachatel si totiž nemusí být vědom, že lže. Sice odpovídá, ale odpovědi jsou zmatené, často nesmyslné. Doplnujícími otázkami se může vyslychající dostat k pravdivým informacím. Nelze říci, která z taktik bude vhodná, lze očekávat dynamický průběh výslechu a měnící se rozpoložení pachatele.

8 Výslech z mezinárodního hlediska

V mezinárodním pojetí je výslech vymezen zákonem, podobně jako v České republice. Ve většině států výslech probíhá na stejném principu, za stejným účelem. Osoba, jež je vyslychána, uvádí, co si pamatuje, u čeho byla přítomna, okolnosti které vnímala, za účelem doplnění, případně odstranění rozporů v daném vyšetřovaném

⁸⁷ ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 66

případě. U výslechu je přítomen vyslyšající za přítomnosti vyslychaného a jeho právníka. Výpovědi nesmí být z mezinárodního hlediska dosaženo především za použití násilí, případně vyhrožování, jinak nelze výpověď uznat jako důkaz. Často diskutované téma je povolení násilí při výslechu a snížení účinnosti listiny základních práv a svobod na průběh výslechu, nicméně se většina států staví proti. Zachovat lidskou důstojnost a práva vyslychaného jsou stále důležitou podmínkou.

Určitým příkladem by mohl být výslech ve Spojených státech amerických, kde je platný Anglosaský právní systém. Policie vyslyšá podezřelého, případně zatčeného, za účelem zjištění odpovědi na otázky, týkající se určitého zločinu. Policie je povinna vyslychanému sdělit jeho práva. Jsou jimi právo na obhájce a upozornění na následky jeho výpovědi. V případě, že tak orgán neučiní, případně zanedbá sdělení těchto varování, je výpověď jako důkaz nepřijatelná. Zajímavostí je, že ústava Spojených států amerických zřídila právní základ kontroly policejního výslechu. V pátém dodatku je obsaženo právo proti sebeobviňování podezřelého a šestý dodatek americké ústavy zaručuje právo na obhájce.⁸⁸

Výslech je v České republice z mezinárodního měřítka upraven zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, § 159 výslech osob. Hned na začátku je zřejmý rozdíl u schválení výslechu, kde mezinárodní soud podá žádost nebo příkaz na výslech svědků či znalců pod přísahou, přičemž výslech je prováděn justičním orgánem. Vyslychaná osoba je poučena o svých právech, mezi které patří též právo odepřít výpověď dle předpisů mezinárodního soudu a v případě že nerozumí jazyku ve kterém je výslech prováděn, má právo na tlumočníka.⁸⁹

8.1 Anglosaský právní systém versus kontinentální právní systém

Jedná se o kontinentálně evropské a anglosaské, neboli angloamerické právní kultury, jež se dělí na dva tábory. Je tomu tak díky rozdílnému vývoji právních zvyků v historii, ale také kvůli rozdílnému postoji státu. Rozdíly mezi oběma právními systémy

⁸⁸ <https://definitions.uslegal.com/i/interrogation/> © Copyright 1997-2016 US Legal, Inc

⁸⁹ § 159 odst. 1-4. Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

jsou typické svým odlišným historickým základem, ze kterého vycházejí, účinností práva, způsobem záznamu práva, ale i způsoby a postupy na jejíž základě soudy rozhodují.⁹⁰

8.1.1 Anglosaský právní systém

Jedná se o obyčejové (zvykové) právo, uplatňované především v Anglii a bývalých anglických koloniích. Právo je založené na praxi, kde jsou rozhodnutí soudu podvolena předchozím verdiktům v obdobných případech, to znamená, že soud u konkrétního projednávání případu, bere v potaz dřívější soudní rozhodnutí, jež bylo prvním řešením daného případu. Z výše uvedeného vyplývá, že soudy v tomto směru mají funkci tvorby práva. Právní systém tedy vychází z právních obyčejů (zvyků), jež se postupem času a na základě praxe ustálily a byly a jsou dodržovány. Soudní precedenty sice nejsou absolutní, jelikož v určitých případech je lze odmítnout, nicméně se tak děje jen vyjímečně. Právo má své kořeny v Anglii, avšak vyvíjelo se z germánského práva. Právní obyčeje jsou nejrozsáhlejším zdrojem tohoto právního systému, ale ne jediné.⁹¹

8.1.2 Kontinentální právní systém

Systém, v němž je právo členěno na soukromé a veřejné, vychází z římského práva platného zejména v tehdejší kontinentální Evropě, nikoliv v Anglii. Díky rozdělení soukromého a veřejného práva zde existuje pojem dualita, tedy dělení práva na výše zmíněné. Rozdíl spočívá v postavení subjektů. V soukromém právu se subjekty nacházejí v rovnoprávném vztahu, zatímco v právu veřejném, je činitel nadřazen díky právu ukládat povinnosti. Obecně je právo založeno na normativních právních aktech, zákonech a právních předpisech, jež vytvořily strukturu zákonů. Soudy ale i přesto mohou rozhodovat v totožných kauzách rozdílně, jelikož právní akty jsou spíše návodem jak rozhodnout, nikoliv obecně závazným pravidlem jak tomu je u Anglosaského systému.⁹²

⁹⁰ <http://www.eurocompanies.cz/blog/mezinarodni-pravni-systemy-an>. 2010-2019 © Copyright EUROCOMPANIES, a. s. 18.10.2013

⁹¹ ČASLAV, P. Civil law and common law: two different paths leading to the same goal. Japan: Kyushu University, 2000 s.8-9

⁹² tamtéž str. 9

9 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřil na obecné seznámení s důkazními prostředky, z nichž se nejvíce věnuji výsledku a všem jeho aspektům. Práce přináší ucelený pohled na teoretické poznatky, především z trestního práva, nicméně téma výslech a forenzní psychologie je dominantní, jelikož výslech představuje nejpodstatnější a nejčastější důkazní prostředek. V praxi se jedná o nejčastější a nejpoužívanější úkon, tím spíše pro mne bylo podstatné se s jeho problematikou řádně seznámit. Ve své práci jsem se také zabýval akty, jež výsledku předchází, jako je například vhodné zvolení způsobu vyslychaného, správná příprava výslechového prostředí a další. Nejvíce jsem se zaměřil na nejdůležitější téma, což je podle mého názoru taktika a dobrý odhad typologie pachatele, z něhož právě taktika vychází. Z tohoto důvodu jsem se hlouběji věnoval téměř všem psychologickým aspektům, jež výslech provázejí.

Dalším pilířem pro úspěšný výslech, jakožto důkazní prostředek, je právní úprava v ČR, jež musí být naplněna, jinak by byl výslech jako důkaz nepřípustný. Právní úprava je zahrnuta v ústavě ČR a listině základních práv a svobod, která v našem případě upravuje především práva osoby pachatele. S uvědoměním si předchozích podmínek a bodů, jež je třeba naplnit pro celkový předpoklad úspěšného úkonu, považuji výslech, jakožto důkazní prostředek se všemi jeho akty, za velmi náročný, neboť od samého počátku představuje nadměrné množství administrativy a časové vyčerpání pro vyšetřující. Průběh, konstrukce a taktika výslechu pak bývá do značné míry v rukou vyšetřujícího. Samozřejmě za předpokladu dodržení zásad a hranic stanovených trestním řádem. Nutno podotknout, že využití psychologického působení na pachatele představuje vhodnou a účinnou zbraň, jež má nevelké zastoupení v právní úpravě, vyjímaje například využití pojmů, jež jsou výslovně zakázány, například otázky kapciózní. Přístup vyslychajícího bývá často individuální, zahrnuje značnou část improvizace a psychologie.

Z mé práce vyvozují, že lepší znalost soudní psychologie zvýší kvalitu naší intuice a tím zlepší odhad osoby a její charakteristiky, neboť podstatná je právě správná identifikace typologie pachatele a zvolení efektivní a účinné taktiky výslechu. Cílem pro mne bylo zjištění, jaký přístup a postup bude platit na kterého pachatele a bližší přiblížení si výsledku jako takového, čehož jsem do potřebné míry docílil. Zároveň si též uvědomuji jádro výslechu, ale i jeho problematiku při správném vyhodnocování typologie osoby pachatele. Tato práce pro mne může být přínosem, neboť uvažuji o zaměstnání v řadách

Policie ČR. Za hlavní výstup mé práce považuji skutečnost, že výslech představuje nejpodstatnější a nejkomplicovanější důkazní prostředek, avšak aby byl platný a přípustný, je nutné, aby vyšetřovatel dodržel všechny jeho právní aspekty, neboť my občané smíme činit vše co nám zákon nezakazuje, avšak příslušník policie smí činit pouze a jen to, co mu ukládá zákon.

10 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. JELÍNEK, J. *Trestní právo procesní: učebnice pro Vysokou školu Karlovy Vary, o.p.s.* Praha: Linde, 2007. 495 s. ISBN 978-80-7201-658-7
2. *Trestní předpisy: redakční uzávěrka.* 21.8.2017. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2017. 463 s. ISBN 978-80-7488-240-1
3. SPURNÝ, J. *Psychologie výslechu.* Praha: Portál, 2003. 114 s. ISBN 80-7178-846-5
4. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0
5. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie.* 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 445 s. ISBN 978-7380-461-9
6. ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie.* Praha: Portál, 2000. 256 s. ISBN 80-7178-475-3
7. FENYK, J., HÁJEK, R., STRÍŽ, I., *Trestní zákoník a trestní řád 2. díl.* Praha: Linde, 2010. 1184 s. ISBN 978-80-7201-808-6
8. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie.* Praha: Eurounion, 1998. 252 s. ISBN 80-85858-70-3
9. PORADA, V. *Kriminalistika.* 1. vydání. Brno: Cerm, 2001. 746 str. ISBN 80-7204-194-0
10. KOTEK, T. *Taktika výslechu.* Praha, 2018. Diplomová práce (Ing.). Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Katedra trestního práva, 2018-06-19. 77 str.
11. ČASLAV, P. *Civil law and common law: two different paths leading to the same goal.* Japan: Kyushu University, 2000. 32 str.
12. GRIGULEVIČ, I. *Dějiny inkvizice.* Praha: Svoboda, 1973. 342 str. ISBN 25-089-73
13. DACÍK, T. *Z dějin inkvizice.* Brno: Cerm, 1997. 16 str. ISBN 80-7204-042-1
14. MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika.* Praha: C. H. Beck, 2004. 583 str. ISBN 80-7179-878-9

Elektronické zdroje

1. *US LEGAL, INC.* 2016 [online]. [cit. 2016].
Dostupné z WWW: <<https://definitions.uslegal.com/i/interrogation/>>.

2. *EUROCOMPANIES, a. s.* [online]. [cit. 2013-10-18].

Dostupné z WWW: <<http://www.eurocompanies.cz/blog/mezinarodni-pravni-systemy-an>>.

Legislativní dokumenty

1. § 159 odst. 1-4. Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních